

ОКША НАТАЛІЯ ВІКТОРІВНА

заступниця директора Департаменту інформації та взаємодії з громадськістю,
завідуюча відділом Секретаріату Кабінету Міністрів

Залучення громадськості до формування та реалізації державної політики під час воєнного стану

Серед великої кількості викликів, що стоять в умовах збройної агресії росії проти України перед органами державної влади та органами місцевого врядування, важливе значення має забезпечення належної комунікації з громадянами, інститутами громадянського суспільства, бізнесом, створення умов для громадської участі у процесі прийняття рішень. По-перше, це забезпечення легітимності рішень, що приймаються на державному та локальному рівнях, можливість визначення проблемних питань та шляхів їх вирішення з урахуванням інтересів і потреб різних заінтересованих сторін.

По-друге, враховуючи обмеження у проведенні виборів в Україні під час дії воєнного стану, це можливість реалізувати демократичні принципи, а також відповісти на відповідний запит громадянського суспільства. У 2022 році діяльність, зокрема, інститутів громадянського суспільства переважно була переорієнтована на допомогу збройним силам, внутрішньо переміщеним особам, постраждалим від російської збройної агресії. Натомість у 2023-2024 роках громадські об'єднання повертаються до реалізації основних напрямів діяльності, що визначені в їх статутах, серед яких, зокрема: адвокація, надання послуг різним категоріям громадян, взаємодія з владою в контексті розроблення політик тощо. І необхідність у зміні взаємовідносин/співпраці/комунікації з владою посідає другу позицію серед необхідних змін у правовому регулюванні роботи інститутів громадянського суспільства в умовах війни, озвучених представниками громадських об'єднань та волонтерами [1].

По-третє, це одна з важливих складових на євроінтеграційному шляху України. Прозорість діяльності органів державної влади, їх підзвітність та забезпечення участі громадськості у процесі прийняття рішень – складові належного врядування, що

закріплені в документах Європейського Союзу та Організації економічного співробітництва і розвитку. Їх дотримання в Україні серед іншого розглядалось Європейською комісією перед прийняттям рішення про початок переговорного процесу щодо вступу України до Європейського Союзу та у подальшому буде також предметом відповідних переговорів.

Саме тому є важливим прийняття Верховною Радою Закону «Про публічні консультації», що був внесений Кабінетом Міністрів та схвалений Верховною Радою в першому читанні ще у 2021 році. Закон має суттєво покращити практику участі громадськості у прийнятті рішень, враховуючи європейські стандарти, що передбачають залучення всіх заінтересованих сторін на ранніх етапах підготовки рішень. Зрозуміло, що для того, щоб публічні консультації стали нормою, а не викликом і формальністю для органів державної влади та органів місцевого самоврядування, недостатньо лише прийняти законодавство. Має розвиватися культура їх проведення як серед публічних службовців, так і серед громадян, представників інститутів громадянського суспільства, бізнесу та ін.

Національною стратегією сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні, проект якої розроблявся Секретаріатом Кабінету Міністрів у тісній співпраці з громадянським суспільством, визначено низку завдань з удосконалення законодавства та практик публічних консультацій, а також чи не вперше на державному рівні визначено завдання – сприяння впровадженню в діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування діалогу як підходу до вирішення чутливих питань, розв'язання конфліктів. Сьогодні у партнерстві органами виконавчої влади та інститутами громадянського суспільства здійснюється виконання чинного плану заходів з реалізації стратегії та розробляється новий план на 2025-2026 роки.

Попри війну в Україні продовжується реалізація міжнародної Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд», основними принципами якої є доступ до публічної інформації, участь громадськості, підзвітність та впровадження технологій та інновацій для підзвітності та прозорості. 2023 року Секретаріатом Кабінету Міністрів було забезпечено інклюзивний процес розроблення нового плану дій України з впровадження Ініціативи. В межах плану дій з реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд», зокрема, створюється

система DREAM, що покликана забезпечити прозорість відбудови України. Крім того, планом передбачено залучення громадян до напрацювання стратегічних документів щодо відновлення та розвитку регіонів.

Висновки: Залучення громадськості до процесів прийняття державних рішень, вирішення питань місцевого значення є актуальною вимогою до органів державної влади та органів місцевого самоврядування під час воєнного стану та матиме вирішальне значення у післявоєнний період, щоб процеси відновлення та відбудови України відповідали реальним потребам громадян. Ключовим є і надалі забезпечувати впровадження інклюзивних та прозорих практик прийняття рішень в Україні, створювати умови для участі громадянського суспільства та бізнесу на національному та локальному рівнях у відновленні та розвитку країни.

Список використаних джерел:

1. Громадянське суспільство в умовах війни: соціологічне дослідження 2023-2024, проведене Київським міжнародним інститутом соціології за підтримки ICAP «Єднання» у межах проєкту «Ініціатива секторальної підтримки громадянського суспільства України» (лютий 2024 року). [URL](#).